

jak z obecného pravidla příslušnosti stanoveného v čl. 2 odst. 1 Nařízení Brusel I, které stanoví příslušnost soudům členského státu, na jehož území má žalovaný bydliště, tak z pravidla o alternativní příslušnosti pro smlouvy v čl. 5 bodě 1 Nařízení, podle kterého je příslušný soud místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn. Tato odchylka musí být vykládána restriktivně.

Soudní dvůr dále uvedl, že pojmy použité v Nařízení Brusel I musí být vykládány autonomně, a to především s přihlédnutím k systematice a cílům Nařízení za účelem zajištění jednotného použití Nařízení Brusel I ve všech členských státech. Cílem článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I je ochrana spotřebitele jakožto slabší smluvní strany v kontraktačním procesu. Tato ochrana však není a nesmí být absolutní.

V odpovědi na položenou předběžnou otázku vyšel Soudní dvůr z textu předmětného ustanovení, historie jeho vzniku a jeho teleologického výkladu. Sám text článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I neobsahuje požadavek, že smlouvy pod něj spadající musí být uzavřené na dálku. Toto ustanovení cíleně obsahuje obecněji nastavené podmínky tak, aby byla zajištěna lepší ochrana spotřebitele s ohledem na nové komunikační prostředky a vývoj elektronického obchodu. Článek 15 odst. 1 Nařízení Brusel I se vztahuje na všechny smlouvy bez ohledu na to, co je jejich předmětem, které uzavřel spotřebitel s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti, v rámci těchto činností.

Text článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I obsahuje pouze podmínky, které se vztahují pouze na podnikatele (podnikatel vykonává podnikatelskou činnost v zemi bydliště spotřebitele nebo se na tuto zemi zaměřuje). Nezáleží tedy, kde spotřebitel jedná nebo kde je smlouva uzavřena. To může být i v jiné zemi, než kde je bydliště spotřebitele. Pokud by bylo na základě tohoto ustanovení nutné, aby byla spotřebitelská smlouva uzavřena na dálku, bylo by to v rozporu s jeho cílem a smyslem. Navíc by tím došlo k omezení množství situací, a tím zúžení možností spotřebitelů žalovat v souladu s tímto ustanovením. Pro elektronický obchod je typické, že na jedné straně stojí podnikatel, který inzeruje na internetu a který se prostřednictvím svých webových stránek zaměřuje na určitý trh, a na druhé straně spotřebitel, který získává informace a rozhoduje se pro uzavření smlouvy na základě reklamy shlédnuté na síti. Bylo by v rozporu s cíli Nařízení Brusel I, pokud by spotřebitel mohl pozbýt ochrany v rámci speciální příslušnosti pro spotřebitelské smlouvy jen proto, že se za účelem uzavření smlouvy a převzetí zboží či čerpání služeb přemístil do jiného státu.

Soudní dvůr proto rozhodl, že **článek 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I musí být vykládán tak, že nevyžaduje, aby smlouva mezi spotřebitelem a podnikatelem byla uzavřena na dálku.**

Distanční spotřebitelská smlouva – oferta a akceptace

Miloslav Hrdlička

Soud	Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích
Sp. zn.	22 Co 533/2011
Datum	7. 2. 2012
Dostupnost	ASPI

Právní věta

Ust. § 53 obč. zák. upravující tzv. distanční spotřebitelskou smlouvu umožňuje uzavření smlouvy nejen na základě projevu vůle (oferty) určeného individuálně určeným osobám, ale též na základě projevu vůle adresovaného neurčitému okruhu osob. Vznik kupní smlouvy zákon spojuje s dohodou o předmětu koupě a kupní ceně a nelze jej vázat až na okamžik převzetí objednaného zboží a zaplacení kupní ceny. Ujednání o odstoupení prodávajícího od kupní smlouvy (včetně smluvního důvodu týkajícího se výrazné změny ceny zboží) nemusí být v rozporu s § 55 a § 56 obč. zák.

Anotace

Judikatura českých soudů zabývající se blíže problematikou distančních elektronických smluv je stále poněkud nepočetná. Proto je podle mého názoru vhodné zabývat se každým takovým soudním rozhodnutím. Tento požadavek je o to naléhavější, když se argumentace provedená soudem dotýká základní otázky identifikace oferty a akceptace a následně tedy i určení okamžiku uzavření distanční smlouvy, což jsou otázky podle mého názoru ne zcela uspokojivě a ustáleně vyřešeny. Oběma uvedenými otázkami se zabývá níže komentované rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích.¹

Na úvod je nutné poznamenat, že se v tomto rozhodnutí Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“) vyjadřuje k výše uvedeným otázkám odlišně, než jak byly již judikaturou prezentovány (konkrétně v jednom z mála soudních rozhodnutí k dané problematice – tedy rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 3210/2007 ze dne 30.10.2009).

Základní otázkou u této problematiky je, jaký úkon subjektu je možné považovat za ofertu a co je akceptací. Jejím vyřešením vlastně dospějeme i k závěru, kdy vzniká distanční smlouva.

Obecně převládá názor, že distanční smlouvy nejsou žádným novým smluvním typem, ale jedná se o běžné smluvní typy, při jejichž uzavírání byly použity prostředky komunikace na dálku². S tímto závěrem se

1 Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7.2.2012, sp.zn. 22 Co 533/2011. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 5. 2013]. Rozhodnutí se zabývá i další problematikou (zejména platností ujednání o možnosti prodávajícího odstoupit od smlouvy), ale vzhledem k zaměření anotace budou blíže zmíněny pouze otázky týkající se určení okamžiku vzniku distanční smlouvy.

2 K vymezení pojmu srovnej např.: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří,

ztotožňují, ale myslím, že právě na specifika použitých prostředků komunikace je nutné klást důraz.

Z výše uvedeného tedy plyne, že i na distanční smlouvy se budou vztahovat např. obecná ustanovení o vzniku smlouvy dle § 43a a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Ostatně toto potvrzuje i Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí³, kde dovozuje, že vystavený formulář na webových stránkách není možné považovat za ofertu, protože (kromě dalších tam uvedených důvodů specifických pro cestovní smlouvu⁴) nenaplnuje požadavek § 43a občanského zákoníku - adresnosti oferty konkrétní osobě (osobám). V souladu s výše uvedeným by tedy bylo možné dovozovat, že v případě distančních smluv je až jednání kupujícího (vyplnění formuláře a jeho odeslání prodávajícímu - toto je běžný způsob distanční elektronické kontraktace obecně - tedy by tento závěr měl podle mého názoru obecnou použitelnost pro distanční smlouvy uzavírané např. za pomoci internetu) je ofertou, která musí být přijata ze strany prodávajícího.

Výše citované rozhodnutí krajského soudu se k dané problematice ale staví jinak, neboť dovozuje, že ustanovení § 53 (konkrétně zejména odstavec 3.) občanského zákoníku umožňuje uzavřít distanční smlouvu i návrhem určeným neurčitému okruhu osob. Z odůvodnění se podává, že krajský soud považuje § 53 občanského zákoníku za výjimku (tedy speciální právní úpravu) z obecného pravidla formulovaného v § 43a občanského zákoníku⁵.

Otázkou je, zda současné pozitivní právo výše uvedený závěr krajského soudu umožňuje, protože je s ním podle mého názoru možné obecně souhlasit (je pro distanční smlouvy vhodnější, než výše uvedený názor Nejvyššího soudu). Je vhodnější i pro spotřebitele a zabezpečuje vyšší míru jeho ochrany tím, že spotřebitel může přesně určit okamžik, kdy je distanční smlouva uzavřena. Je ovšem nutné poznamenat, že ani v tomto případě by nemělo být dosaženo (z mého pohledu správného) cíle za použití nepřiměřeně širokého výkladu textu právního předpisu.

Podle mého názoru totiž ustanovení § 53 občanského zákoníku neobsahuje speciální úpravu k § 43a a násl. občanského zákoníku. Ustanovení § 53 občanského zákoníku sice zakotvuje vybrané aspekty distančních smluv, ale domnívám se, že text tohoto ustanovení neumožňuje bez dalšího výklad zpochybňující pevně usazený přístup (jednoznačně vycházející i přímo z textu

občanského zákoníku), kdy nabídka je jednostranným adresovaným právním úkonem. Na tomto závěru nic nemění ani to, že se jedná o přístup pro distanční smlouvy nepříhodný. Nabízí se ale i vhodnější řešení těchto problémů (než překonávání všech nedostatků výkladem), které spatřuji v přijetí nové právní úpravy, která by reflektovala plně specifika distanční kontraktace.

Úvahy o dané problematice by jistě nebyly kompletní bez objasnění, zda přinese zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) nějaké pozitivní změny pro oblast distančních smluv. NOZ v obecných ustanoveních o uzavření smlouvy (§ 1731 a násl. NOZ) opouští (v souladu se záměry uvedenými v důvodové zprávě) od požadavku určení nabídky konkrétnímu subjektu (subjektům). U problematiky distančních smluv pak bude zřejmě vhodné vycházet zejména z ustanovení § 1732 odst. 2 jehož výkladem by bylo podle mého názoru vhodné dovozovat, že i na distanční elektronické smlouvy bude toto ustanovení dopadat a tedy již návrh prodávajícího dodat vystavené zboží za určenou cenu (např. umístěný na internetových stránkách) bude nabídkou, která může být akceptována kupujícím, což je jednoznačně krokem správným směrem.

Výše uvedené rozhodnutí krajského soudu dospívá podle mého názoru správně k obecnému závěru, že v případech distančních smluv by to měl být právě prodávající, kdo činí návrh na uzavření smlouvy. Ovšem velmi diskutabilní je způsob, jakým k němu krajský soud dospívá. Je totiž nutné zabývat se tím, zda je takovýto přístup dosažitelný výkladem ustanovení současného občanského zákoníku. V podstatě z jednoho použití slova „návrh“ v § 53 odst. 3 občanského zákoníku (i toto použití je značně nejasné, což vlastně v citovaném rozhodnutí uvádí i krajský soud, který zde v podstatě vychází z odborné literatury) není možné podle mého názoru dovodit, že je tímto vyloučeno základní pravidlo pro kontraktační proces, které stanovuje, že nabídka musí být činěna konkrétní osobě. Takový výklad současné právo neumožňuje, přestože přijaté řešení je správné. Poněkud jiná bude situace v NOZ, který již (správně) umožní pojímat jednání prodávajícího za nabídku k uzavření smlouvy přímo na základě ustanovení právního předpisu (zejména za použití výkladu § 1732 odst. 2 NOZ).

Vybrané části rozhodnutí:

„Z hmotněprávního hlediska dopadá na projednávanou věc úprava kupní smlouvy, která za situace, kdy jednou ze stran – prodávající, je osoba jednající v rámci své obchodní činnosti (žalovaný), má povahu spotřebitelské smlouvy. Do daného smluvního vztahu se tak promítají nejen obecná ustanovení o kupní smlouvě (§ 588 a násl. ObčZ), nýbrž i řada ustanovení hlavy páté občanského zákoníku (ve znění účinném od 1.8.2010) o spotřebitelských smlouvách (§ 52 a násl.). V projednávané věci se nepochybně jednalo o případ uzavření smlouvy na dálku, takzvanou distanční smlouvu (§ 53 ObčZ), neboť daná smlouva byla uzavírána bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran, za pomoci

ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník I – Komentář*. 2.vyd. Praha: C.H.BECK, 2009. 1394 s. ISBN 9788074001086. S. 478-479.

3 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 3210/2007. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

4 Zejména: 1) Podle § 852a občanského zákoníku musí podat návrh na uzavření smlouvy cestovní kancelář.

2) Podle ustanovení § 852b občanského zákoníku musí být cestovní smlouva uzavřena v písemné formě.

5 Tento názor je prezentovaný i částí odborné literatury – srovnej např. ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan.

Občanský zákoník I – Komentář. 2.vyd. Praha: C.H.BECK, 2009. 1394 s. ISBN 9788074001086. S. 479-480.

prostředků komunikace na dálku, jimiž byla konkrétně veřejná komunikační síť – internet (srov. § 53 odst. 1 ObčZ). Z ust. § 53 ObčZ není zcela zřejmé, zda zákon měl touto úpravou na mysli pouze rozšíření prostředků komunikace, kterými lze učinit právní úkon, avšak jinak při zachování stávajících podmínek pro návrh na uzavření smlouvy a jeho přijetí ve smyslu § 43a ObčZ (zejména při zachování podmínky, že projev vůle směřující k uzavření smlouvy je návrhem na uzavření smlouvy, jestliže je určen jedné nebo více určitým osobám – § 43a odst. 1 ObčZ), nebo zda tato úprava umožňuje uzavřít spotřebitelskou smlouvu i návrhem neadresovaným určité osobě, nebo-li zda takovýto neadresovaný úkon je již návrhem na uzavření smlouvy nebo pouhou výzvou spotřebitelům k podávání návrhů na uzavření smlouvy. Z dikce ust. § 53 odst. 3 ObčZ však plyne, že by to měl být v zásadě dodavatel (prodávající), kdo činí návrh. Posuzované ustanovení tak představuje odchylku (výjimku) z obecného principu, že návrhem na uzavření smlouvy může být pouze projev vůle určený individuálně určitým osobám, neboť v oblasti spotřebitelských smluv umožňuje uzavření smlouvy i na základě projevu vůle adresovaného neurčitému okruhu osob. Tím je implicitně modifikována úprava přijetí návrhu v § 43c odst. 1 ObčZ, kdy přijetím návrhu je včasné prohlášení učiněné jak osobou, které byl návrh určen, tak i osobou na základě neadresovaného návrhu ve smyslu § 53 odst. 1 ObčZ. Byť je shora vyslovená přípustnost veřejných návrhů dodavatele, ještě to neznamená, že by sdělení dodavatele vždy muselo mít charakter veřejného návrhu. Vždy je nutné zkoumat vůli dodavatele být návrhem vázán. V úvahu tedy přichází i to, že neadresovaný úkon dodavatele učiněný prostřednictvím veřejné telekomunikační sítě může být výzvou spotřebitelům k podávání návrhu na uzavření smlouvy.

....

Na základě shora podaného výkladu tedy odvolací soud na rozdíl od okresního soudu dospívá k závěru, že v projednávané věci vznikla platně mezi účastníky kupní smlouva, na čemž nevidí důvod nic měnit ani s ohledem na to, že se žalovaný v řízení před okresním soudem dovolával relativní neplatnosti tohoto právního úkonu ve smyslu § 49a ObčZ. Aplikace citovaného ustanovení není namístě nejen proto, že žalobce žádný omyl pojmově nemohl vyvolat (za obsah veřejného návrhu či výzvy k podávání návrhu na uzavření smlouvy odpovídal pouze a jediné on, případně jeho pracovníci), nýbrž i proto, že zde nejsou žádná skutková zjištění ve směru toho, že by o takovém omylu žalobce musel vědět (na to nelze usuzovat jen z pouhého faktu, že se jednalo pro kupujícího o lukrativní cenovou nabídku). Konečně zcela neúplná, nedostatečná a neprůkazná zůstala i ta obrana žalovaného spočívající v absenci vážnosti jeho vůle stran uzavření dané kupní smlouvy, kterou zmínil až v průběhu odvolacího řízení.“

Solární energetika v české judikatuře

Robert Kotzian

I. Rozsudek NSS ČR sp. zn. 1 As 28/2012 ze dne 15. 8. 2012

Nejvyšší správní soud ČR vydal dne 15. 8. 2012 rozsudek sp. zn. 1 As 28/2012, kde jako žalobkyně vystupovala společnost COFELY REN, a.s. a jako žalovaný Energetický regulační úřad (ERÚ).

ERÚ, tj. žalovaný, svým rozhodnutím¹ zamítl návrh žalobkyně, která se domáhala, aby uložil společnosti ČEZ Distribuce, a.s. povinnost vykupovat elektrickou energii vyrobenou ve fotovoltaické elektrárně (FVE) žalobkyně a to za výkupní ceny stanovené zákonem a cenovým rozhodnutím ERÚ pro fotovoltaické výroby s instalovaným výkonem nad 30 kW uvedené do provozu v roce 2010. V rozkladovém řízení předseda ERÚ podaný rozklad zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil.

S ohledem na vývoj v oblasti výstavby nových FVE, kdy jejich počet výrazně rostl, byly v roce 2010 schváleny tři novely zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů² – zákony č. 137/2010 Sb., č. 330/2010 Sb. a č. 402/2010 Sb. Těmito novelami byly zavedeny následující úpravy ve finančněprávní regulaci provozování FVE³:

- výkupní ceny, resp. tzv. zelený bonus, určuje ERÚ cenovým rozhodnutím na základě zákona č. 180/2005 Sb. vždy v listopadu pro následující kalendářní rok s tím, že se tyto částky mohou meziročně snížit nejvýše o 5%. Novela č. 137/2010 Sb. umožňovala, aby ERÚ tyto částky snížil více, avšak pouze, pokud bylo v případě dané FVE dosaženo návratnosti investice kratší než 11 let.
- novelou č. 330/2010 Sb. byl do zákona č. 180/2005 Sb. s účinností od 1. 3. 2011 doplněn do § 3 nový odst. 5, kterým byla v případě slunečních elektráren podpora omezena pouze na elektrinu vyrobenou ve výrobní elektrárně s instalovaným výkonem výroby do 30 kWp, která je umístěna na střešní konstrukci nebo na obvodové zdi jedné budovy spojené se zemí pevným základem evidované v katastru.
- byl zaveden tzv. odvod za elektrinu ze slunečního záření (novela č. 402/2010 Sb.). „Předmětem tohoto odvodu má být elektrina vyrobená ze slunečního záření v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 a to pouze v zařízeních uvedených do provozu v období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2010.“⁴³

1 Rozhodnutí Energetického regulačního úřadu ze dne 21. 4. 2011, sp. zn. ÚP-00620/2011-ERÚ. Získáno na základě žádosti podané dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

2 Ke dni zpracování této anotace je tento předpis již zrušen (k 1. 1. 2013) a nahrazen zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů.

3 JANČOVÁ, Kateřina. *Finančněprávní regulace fotovoltaických elektráren* [online]. 2012 [cit. 24. 4. 2013]. Studentská vědecká odborná činnost. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Dostupné z: <http://svoc.prf.cuni.cz/sources/5/5/120.pdf>